

darski polom, ter še le potem nasvetuje pomočko, kako v okom priti hudim nasledkom in zabraniti v prihodnje enake vzroke. — To je edino pametno in ljudstvu na korist, ne pa na vrat na nos dovoljevati in borzi v žrelo metati milijone iz ljudskega žepa.

In kako se vede nam nasprotna nemškutar-ska stranka, na kateri sta Seidl in Brandstätter? Ona ima pod vodstvom dra. Herbst v odboru, ki pretresuje postavbo gledé 80 milijonov, večino, in glej, že v prvi odborovi seji sprejela je predlog, da se glasuje za državno pomoč! Edini grof Hohenwart je v odboru nasprotno glasoval. Brestel, nekdanji finančni minister, je samo proti temu bil, da se borzi na noge pomaga, češ, da po njegovi misli ni pomočka, ki bi zamogel odstraniti borzino denarno stisko, da se k večjemu le pomagati da trgovini in obrtniji — po naših mislih pa po drugem potu, ne po novem državnem posojilu. Dr. Herbst, duša ustavakov in mešetar sedanje vlade, je pa v odboru naravnoč rekel, da sicer navadno za take denarne stiske državna pomoč ni, da jo pa zdaj vendar zagovarja, ker si tu lastna moč ne more pomagati. — Tako se je potem odbor z vsemi — proti enemu glasu — za državno pomoč izrekel, in menda bo tudi nemško-ustavaška večina zbornice za to glasovala in s tem — nov davek državljanom na glavo nakopala!

In tako gre že 12 let sem. Po umetni volilni postavi imajo nemški liberalci večino; ta večina je kriva premnogih nepotrebnih davščin, je zakrivila denarni polom, ker je s slepar-skimi akcijami politiko delala in svoje privržence odškodovala, — zdaj jo pa še slovenski nemškutarji pri volitvah podpirajo, ter pošiljajo v državni zbor Seidlna, Brandstätterja, (skoro so še Schniderschitzza zadeli!) Schafferja, Suppana itd.! — Nes pametnim Slovincem, ki take ljudi volijo, pač že veljajo besede: „Kogar Bog pogubiti hoče, ga — zaslepi“.

Cerkvene zadeve.

Družba duhovnikov v medsebojno pomoč.

C. kr. namestnija je potrdila z odlokom od dne 6. t. m. pravila „družbe duhovnikov Lavantinske škofije v medsebojno pomoč“, kakor so se zadnje spomlad vsem duhovnikom na ogled poslala.

Oglasilo se je dosihmal blizo 280 deležnikov, do katerih se ravnokar vabila k občnemu zboru razpošiljajo, ki se bode obhajal 27. t. m. ob 10. uri predpoldne v kn.-škof. pisarnici, in pri katerem se bode volil društveni odbor, da se bode zamoglo nemudoma društveno delovanje začeti. Vplačane ustanovnine je že dosihmal blizo 700 fl.

Gospodarske stvari.

Kako se je rabota in desetina odpravila?

(Konec.)

Nadaljujmo, kako se je z zemsko odvezo dalje godilo. Sklep, kterega je 31. avgusta 1848 državni zbor zavoljo te reči storil, potrdil je kmalu potem cesar Ferdinand z najvišim patentom od 7. sept. 1848.

Ta 7. sept. 1848 je tedaj imenitni god za vse kmetstvo avstrijskega cesarstva, pa ne morebiti v tem pomenu, kakoršnega mu dajejo Nemci in nemčurji, ki hočejo iz tega dne cekine za svojo nemčurijo kovati, in ki so letos, ko je 25letni god te odveze bil, samo Kudliča slavili, na premilostljivega cesarja Ferdinanda pa čisto pozabili, ampak zato je dan 7. septembra 1848 tako imeniten, ker je kmet prost, svoboden, rešen tuje tlake, samolasten gospodar svojega posestva postal. Zares zlate besede je cesar izustil v tem patentu, ki obsega ednajst točk (pункtov), v kterih je povedano, kako se ima „odveza“ izvršiti. Posebno lepo in jasno se glasite prva in druga točka: „Podložnost in zaveza med gruntnimi gosposkami in podložnimi ste z vsemi postavami, ki to zavezo zadevajo, nehale.“ — „Grunt ali zemljišče je vseh dolžnosti odvezano; vsi razložki med gospodskimi in kmečkimi zemljišči imajo nehati.“

Ta cesarski, nepreklicani in nepreklicni patent je potem gosposka 15. sept. 1848 še v posebnem „razglasu na ljudstvo po deželi“ razglasila in med ljudi bolj razširila, da bi vsak na lastne oči vidil, da je to resnica, kar je cesar obečal, in da bi se sleparjem in šuntarjem usta zamašila. Kajti hudobni ljudje, kterim za drugo ni kakor za nemir, in ki imajo veselje, če koga črez nos obrijejo, so ljudi šuntali in jim rekali, da to vse ni res itd. Temu je gosposka s tem nasproti delala, da je cesarsko besedo in novo postavbo kolikor le mogoče razširjala in razglašala.

In prav je imela. Se zdaj naši nasprotniki — nemškutarji in liberalni Slovinci — nevedne ljudi s tlako in desetino plašijo proti konservativnim kandidatom. Človek, ki to bere in čuje, pa sam o tem skušnje nima, ne more skoro verjeti, da se še zdaj, 25 let po tem patentu, in ko se je že toliko milijonov ljudi čisto do krajcarja odkupilo, morejo ljudi najti, ki kaj takega verjamejo! Vselej, kader so volitve, prikažejo se taki sleparji. Kmetje! spametujte se enkrat in pokažite takim ljudem, ki vas dražijo in za norce imajo, ravni pot!

Da pa bodo trdoglavi ljudje v odvezo bolj verovali, naj jim povemo, da cesar Ferdinand, čeravno je iz Dunaja bil moral v Olomuc zbežati, svojih besed nikdar ni preklical, ampak v posebnem pismu iz Olomuca 15. okt. 1848 te-le imenitne besede svojim narodom pisal: „Kmetje

mojega cesarstva! Zaupajte svojem cesarju, kakor Vaš cesar zaupa Vam! Odrešenje, katero je že dana Vam postava zastran poprejšnjih gruntnih dolžnosti, kakor: tlake (robote), desetine itd. obljubila, Vam je zagotovljeno, in ponavljam Vam zastran tega zopet svojo cesarsko besedo. Moja trdna volja je, Vam to rešenje varovati... In če se ljudje najdejo, kateri skušajo besedo Vašega cesarja Vam počrniti, verjemite Mi, da so izdajavci Moje in Vaše sreče!"

To so cesarske besede milostljivega še živega Ferdinanda I.!

Ko pa je slabotni cesar Ferdinand 2. decembra 1848 (letos bode tedaj ravno 25 let tega) vladarstvo svojemu sinovcu, sedanjemu cesarju prepustil, potrdil je ta v posebnem patentu 2. decembra 1848 iz Olomunca, da bo vse „od Ferdinanda zagotovljene svobođe in ustavne pravice zvesto varoval“. In res se oni patent Ferdinandov do zdaj ni samo ne preklical, ampak odkupljenje zemljišč se je ravno pod sedanjim cesarjem izvršilo, tako da je nepreklicno postalo ne samo zavoljo tega, ker je izvršena postava, ampak tudi, ker bi je preklicati ne bilo mogoče.

To je kratka, pa resnična zgodovina zemske odveze. Iz nje lahko sprevidi vsak, ki ni slep in gluh, da se s povrnitvijo prejšnjih časov morejo samo mali otroci in stare babe — nikakor pa ne pametni možje strašiti. Kedar pa Vas zopet nemčurji in liberalni Slovenci šuntat pridejo, veste zdaj, kaj da jim imate povedati.

Je li boljše dvakrat alj pa trikrat na dan krave molsti? Pri tem vprašanju se naj pred vsem na skušnjo gleda, alj je namreč mleko boljše alj pa slabeje, če delj alj manj časa v vimenu ostane. Skušnje so pa doprčale, da je jutranje mleko, ki se je po 9 ur v vimenu zbiralo, najbolj vodenostno ter ima v sebi najmanj zmetka; popoldansko mleko, ki je le kakih 8 ur v vimenu, pa ima že več zmetka in menj vodenih delov; večerno pa, ki je menj časa v vimenu, presega v dobroti prvo in drugo. — Skušnje so doprčale, da gre od dvakrat na dan molzenega mleka 13 bokalov (pintov) na 1 funt surovega masla (butra), od trikrat pomolzenega pa le 10 bokalov.

Trikrat pomolzeno mleko torej ima več mastnih delov v sebi kakor pa dvakrat pomolzeno, pri trikratnem molzenju se tudi več mleka dobi, torej je svetovati, da se trikrat na dan molze. — To le tam mogoče ni, kjer se živina dalje na pašo goni, torej le v jutro in na večer pomolsti zamore.

Tudi po zimi, ko paše ni in krave le suhe klaje dobivajo, se naj trikrat molze. Kdor misli, da bi trikratno moljenje napčno bilo, češ, da suha klaja toliko mlečnih delov nima kakor pa črstva alj frišna, se moti; kajti prav večkratno moljenje

pospešuje pritekanje mleka in povrača nekoliko, kar suhi klaji mlečnega menjka.

Eden vzrokov, zakaj da v poletnem času svinje tako rade zbolijo, je tudi ta, da se kuhinjske pomije in druge stvari skišejo, kar ni dobro. Temu se v okom pride in svinjam zdrava hrana obvarje, ako se vse to prekuha. Dobro je tudi, ako se svinjski klaji vsak dan primeša 1 navadna alj 2 majhni žlički pepelnate soli (soda), kar je za to posebno dobro, ker želodec po tem lažje in boljše hrano prebavlja.

Kako repo čez zimo spraviti, da ne zmrzne in ne zegnije. Vsak gospodar ve, kako imenitna da je po zimi repna hrana za živino. Kako jo tedaj shraniti, da zdrava in črstva ostane? Kdor ima prostorno zidnico, temu je lahko; pa le malokdo ima v zidnici dovolj prostora, da se repa razgrebe in hrani. V nadzemskih prostorih je pa tudi ni varno hraniti, ker se ne more v njih zračna prememba odstraniti; po zimi zmrzuje, ko pa nastopi južno vreme, repa zgnije.

Najboljše je repo blizu hiše na suhem kraju v kôpah shraniti. J a m e skopati za repo ne kaže prav, ker pride lahko voda do nje, če je jesen deževna, alj pa po rani zmrzlini zopet južnato vreme nastopi. — Boljše kakor v jamah je repo kar na površji zemlje — podolgovato kakor greben — nasuti in z zemljo 1 do 2 čevlja na debelo pokriti. Da zemlje pridobiš, izkopaj okoli repne kôpe graben, kar je še zato posebno dobro, ker se tukaj mokrota steka, repa pa lepo na suhem ostane. Če je vreme ugodno, naj ostane nekaj časa repa neogrjena, da se izhlapi. Jemlje se potem pri konci kôpe, ter se vsakokrat luknja s prstjo zopet dobro zadela. („St. Ldbte.“)

Dopisi.

Maribor dne 17. novembra. Da želji „Slov. Gospodarja“ vstrežem ter zastran poslednjih volitev za državni zbor iz tega kraja poročam, sem nekaj gradiva iz Maribora v Ruše potovaje nabral.

Slavne Ruše so nekdanj slovele zavoljo svoje narodnosti in značajnosti, pa zdaj je vse drugače, kar nimajo več Grizolda in njemu enako mislečih narodnjakov. Je še sicer narodnih mož, pa so preveč raztreseni, in ni človeka, ki bi jih združil in k pravemu delovanju osrčil. V Rušah zdaj dva rogata liberalca in nemškutarja zvonec nosita; oba sta tujca, eden prebiva pri železnici, in dasi niti volilne pravice nima, se vendar v vse srenjske in šolske zadeve meša; drugi pa je nekaj let tukaj trgovec, in si je z denarjem slovenskih žuljev nekaj opomogel, v zahvalo pa zdaj domačine zatira. Pri zadnjih volitvah sta ta dva nepopisljivo rogovilila in pritiskala, in kljubu vsemu temu bi saj eden konservativen volilni mož bil izvoljen, ko nebi politični komisar protipostavno